

Z á p i s n i c a

**z 36. zasadnutia Výboru pre rodovú rovnosť Rady vlády Slovenskej republiky
pre ľudské práva a rodovú rovnosť
zo dňa 5. decembra 2024, o 10:00 hod. (zasadacia miestnosť č. 117)
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (hybridne)**

Prítomní členovia/ky s hlasovacím právom (vrátane poverení na zastupovanie):	21
Online pripojení členovia/ky s hlasovacím právom	9
Ostatní členovia/ky a prizvaní (bez hlasovacieho práva)	10
Neprítomní členovia/ky:	8

Prezenčná listina je dostupná na Spoločnom sekretariáte poradných orgánov.

36. zasadnutie Výboru pre rodovú rovnosť otvoril a viedol, v zmysle čl. 5 ods. 2 Štatútu Výboru pre rodovú rovnosť, štátny tajomník pán Marián Valentovič.

V úvode poverený predsedajúci privítal účastníkov na 36. zasadnutí Výboru pre rodovú rovnosť konaného v hybridnom formáte, počas ktorého bola časť členov a členiek výboru prítomná prezenčne a časť členov a členiek výboru pripojená pomocou videokonferencie.

➤ **uznášaniaskopnosť výboru**

Pri kontrole uznášaniaschopnosti výboru bola potvrdená nadpolovičná väčšina členiek a členov výboru s hlasovacím právom, nakoľko podľa čl. 8 ods. 4 Štatútu Výboru pre rodovú rovnosť je výbor spôsobilý zasadať a uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členiek a členov. **Výbor bol uznášaniaschopný (30/38).**

➤ **schválenie návrhu programu zasadnutia**

Poverený predsedajúci informoval členky a členov výboru, že na základe požiadavky zástupkyne Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, pani Barbory Illkovej, bola do programu doplnená do bodu *Rôzne Informácia o 4. kole Univerzálneho periodického hodnotenia Slovenskej republiky Radou OSN pre ľudské práva*. Poverený predsedajúci vyzval prítomných členov a členky, aby hlasovali o doplnení do bodu *Rôzne návrhu programu* v zmysle v znesenej požiadavky.

Členky a členovia výboru schválili doplnenie programu a zaradenie do bodu *Rôzne návrhu programu Informáciu o 4. kole Univerzálneho periodického hodnotenia Slovenskej republiky Radou OSN pre ľudské práva*. **Program bol schválený. (ZA 30, ZDRŽAL SA 0, PROTI 0)**

Schválený program:

1. *Otvorenie*
2. *Kontrola plnenia uznesení*

3. *Výsledky realizácie aktivít IVPR v rámci národného projektu Prevencia a eliminácia násilia a sociálneho vylúčenia prostredníctvom národných liniek pomoci (KMC)*
4. *Dostupnosť obecného nájomného bývania (SNSLP)*
5. *Vyhodnotenie materskej dovolenky pre otcov vo vzťahu k ich reálnemu zapojeniu do starostlivosti o deti (IVPR)*
6. *Analýza ekonomickej hodnoty neplatennej práce vo vzťahu k HDP ako podklad pre vytvorenie nástrojov pre vyváženú deľbu práce (IVPR)*
7. *Rôzne*
 - a) *Informácia o príprave a tvorbe transpozície Smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu (MS SR)*
 - b) *Informácia o príprave a tvorbe transpozície Smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa posilňuje uplatňovanie zásady rovnakej odmeny pre mužov a ženy za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty prostredníctvom transparentnosti odmeňovania a mechanizmov presadzovania (MPSVR SR)*
 - c) *Informácia o 4. kole Univerzálného periodického hodnotenia Slovenskej republiky Radou OSN pre ľudské práva (MZVaEZ SR)*

Podkladové materiály k bodom č. 4, 5 a 6 schváleného programu zasadnutia boli členkám a členom Výboru pre rodovú rovnosť elektronicky zaslané vopred a v deň rokovania aj PowerPointové prezentácie.

➤ **Kontrola plnenia uznesení**

Bod č. 2 uviedla tajomníčka Výboru pre rodovú rovnosť Hana Špaleková.

Informovala k uzneseniu VRR č. 90/2024 - *Súhrnná správa o stave rodovej rovnosti na Slovensku za rok 2023*, schválené procedúrou per rollam, bola vládou SR vzatá na vedomie dňa 10.07.2024. Ďalej uznesenie VRR č. 91/2024 *Komora za mimovládne neziskové organizácie Výboru pre rodovú rovnosť vyjadrila podporu k uzneseniu Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť č. 316 z 20. mája 2024* bolo dňa 09.07.2024 zaslané na vedomie Rade vlády SR pre ľudské práva a rodovú rovnosť.

A k plneniu úloh z uznesenia VRR č. 92/2024 - *Diskusia ohľadom plnenia uznesenia Výboru pre rodovú rovnosť č. 65/2019 k Odporúčaniu na zefektívnenie a stransparentnenie čerpania prostriedkov vyčlenených na podporu rodovej rovnosti v rámci dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR* informoval generálny riaditeľ sekcie ľudských práv JUDr. Ján Gabura, PhD. Stretnutie so zástupkyňami Komory za MNO bolo realizované dňa 18. septembra 2024 (streda), v zmysle požiadavky zástupkyne Komory za MNO, online formou prostredníctvom Microsoft Teams. Poverený vedením pracovného stretnutia bol generálny riaditeľ sekcie ľudských práv Ján Gabura. Za MPSVR SR sa taktiež zúčastnili Daniela Brunnerová - vedúca oddelenia poskytovania dotácií, Veronika Čábi - riaditeľka odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí a Hana Špaleková - tajomníčka VRR. Za Komoru za MNO sa zúčastnili Barbora Holubová, podpredsedníčka VRR (Záujmové združenie žien Aspekt, o.z.) a Viera Petrášová (Združenie lesníčiek). V rámci diskusie boli dohodnuté odporúčania na zefektívnenie a stransparentnenie čerpania prostriedkov v oblasti rodovej rovnosti, ako napr.:

- v rámci zverejnenia výzvy na Dotáciu na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí realizovať aj tzv. informačné dni, kde bude možné predstaviť ciele a priority výzvy a zároveň informovať o postupe podania žiadosti, oprávnené a neoprávnené výdavky atď.
- vypracovať tzv. Kontrolný list, aby boli žiadosti o dotáciu podávané riadne so všetkými povinnými prílohami naraz
- prihliadať na špecifické požiadavky na odborné zameranie členov/iek nie len hodnotiteľov, ale aj členov/iek Hodnotiacej komisie
- stanoviť na každý rok tzv. priority MPSVR SR, aby MNO podporili tie oblasti kde je potreba (napr. Iniciatíva zakrúžkuj ženu pred voľbami; aktivity Stratégie rovnosti žien a mužov; Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násillia na ženách či transpozície a pod.)
- pri zverejňovaní Zoznamu schválených dotácií na webovom sídle ministerstva uvádzať aj pridelený počet bodov hodnotiteľmi
- subjekty, ktorým boli schválené dotácie, aby povinne po skončení realizácie projektu zaslali spolu s vyúčtovaním aj Záverečnú správu o realizácii podporeného projektu.

V súčasnosti sekcia spolupracuje s oddelením dotácií na zapracovaní odporúčaní a následne v priebehu decembra budeme informovať členstvo prostredníctvom tajomníčky výboru.

ZÁVER: Výbor vzal informáciu na vedomie. (ZA 30, ZDRŽAL SA θ , PROTI θ)

➤ **Výsledky realizácie aktivít IVPR v rámci národného projektu Prevencia a eliminácia násillia a sociálneho vylúčenia prostredníctvom národných liniek pomoci**

Bod č. 3 uviedla Mgr. Barbora Burajová, PhD., vedúca manažérka Koordinačno-metodického centra pre prevenciu násillia na ženách (KMC).

Informovala, že Inštitút pre výskum práce a rodiny (IVPR) je partnerom národného projektu a jeho činnosť je zameraná na poskytovanie bezplatného a dôverného poradenstva ženám zažívajúcim násillie a hodnotila 5 mesiacov realizácie projektu. Vďaka projektu sa podarilo udržať v činnosti národnú linku pre ženy zažívajúce násillie a súčasne bolo umožnené rozšíriť tím poradkýň. Za posledných 5 mesiacov linka zaznamenala v priemere 203 hovorov mesačne, teda jej efektivita sa zvýšila. Konzultantky poskytli poradenstvo 672 osobám. V priemere sa venovali 115 hovorom s témou násillia. Žiaľ zaznamenávané je aj zneužívanie linky a obťažujúce hovory (v priemere každý 6 hovor). Rovnako sa na linku obracajú ľudia aj s rodičovskými problémami a psychickými problémami, takže dáva do pozornosti potrebu zriadiť krízovú linku aj pre osoby v takejto situácii. Projekt taktiež financuje aj tím špecialistiek KMC. Tie realizovali dva vzdelávacie program – pre Intervenčné tímy Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a sedem modulový program pre terapeutov a terapeutky so špecializáciou na traumy. Ďalej KMC rozvíja spoluprácu s Ministerstvom obrany SR aj Prezidiom Policajného zboru a pod.

Taktiež od 25.11. sa realizuje kampaň *Zastavme násillie na ženách* zameraná na širšiu verejnú a zároveň poďakovala všetkým, ktorí sa ku kampani pripojili. Viac na www.zastavmenasilie.gov.sk

K danému bodu sa rozvinula aj diskusia.

ZÁVER: Výbor vzal informáciu na vedomie. (ZA 30, ZDRŽAL SA Θ, PROTI Θ)

➤ **Dostupnosť obecného nájomného bývania**

Bod č. 4 uviedla Mgr. Michaela Ujházyová, PhD., vedúca útvaru Výskum a analýzy Slovenského národného strediska pre ľudské práva (SNSLP).

Výskum sa začal realizovať v roku 2023 a cieľom bolo mapovať - Prístup k obecnému nájomnému bývaníu pre zraniteľné skupiny; Uplatňovanie zásady rovného zaobchádzania; Obecné nájomné bývanie ako nástroj pre realizáciu práva na bývanie. Bolo oslovených 582 obcí, bola robená analýza VZN a dotazníkovou formou bola zisťovaná prax pri poskytovaní nájmu. Následne bol výskum doplnený o realizované rozhovory s obcami, sociálnymi pracovníkmi a realitnými agentúrami.

Najviac diskriminačných praktík identifikovaných vo VZN sa týka procesu podávania a posudzovania žiadostí. Rozšírené je stanovovanie podmienok, ktoré súvisia so správaním žiadateľov a žiadateľiek. Ich formulácia však často býva vágna a neumožňuje ich objektívne vyhodnotenie. Ide napríklad o podmienky dodržiavania dobrých mravov a plnenia občianskych povinností, vyskytujú sa aj pojmy ako asociálna alebo spoločensky ťažko adaptabilná osoba. Takéto podmienky vytvárajú výrazný priestor na nerovné zaobchádzanie. Za nespravodlivé možno považovať aj niektoré ustanovenia týkajúce sa rodiny žiadateľa alebo žiadateľky. Časť obcí rozširuje oprávnenú požiadavku na neexistenciu dlhov voči obci aj na ďalších členov rodiny osoby podávajúcej žiadosť, a v niektorých prípadoch dokonca aj bez ohľadu na to, či s ňou žijú v jednej domácnosti. Znaky menej priaznivého zaobchádzania vykazuje aj preferovanie zosobášených párov pred nezosobášenými, podmienka trvalého pobytu v obci (v niektorých prípadoch aj s určením jeho minimálnej dĺžky), podmienka neexistencie vlastníctva alebo prenájmu bytu alebo požiadavky na pracovný pomer žiadateľa. Časť z podmienok stanovených obcami je v priamom rozpore so zákonom o sociálnom bývaní. Požiadavka, aby mala osoba podávajúca žiadosť príjem maximálne vo výške trojnásobku životného minima, súvisí s neaktualizovaním VZN po zmene zákona, požadovaná zábezpeka vo výške 12-mesačného nájomného nemala zákonnú oporu nikdy, môže dosiahnuť výšku najviac šesťmesačného nájomného. V rozpore s ústavou je napríklad podmienka, že žiadateľ alebo žiadateľka nesmie mať finančný alebo majetkový spor s obcou.

Jedným z najzávažnejších zistení je pretrvávajúca segregácia rómskych domácností, z ktorej sa obce vymaňujú len veľmi ťažko a s rôznou mierou autentického záujmu. K vylučovaniu rómskych domácností do tzv. sociálnych bytoviek s bytmi nižšieho štandardu dochádza, napríklad, určením minimálnej výšky príjmu v bytoch vyššieho štandardu, ktorá je pre ne príliš vysoká, stanovením rôznych podmienok vylučujúcich rodiny, ktoré majú finančné ťažkosti, ale aj výstavbou nových bytov primárne pre rómske domácnosti. Získanie nájomného bytu bežného štandardu medzi majoritou je skôr výnimkou čo potvrdzujú aj obce aj sociálni pracovníci a pracovníčky. Na základe rozhovorov môžeme tiež potvrdiť, že k segregácii dochádzalo aj v obciach, ktoré sa usilujú o aktívnejšiu inkluzívnu politiku.

Publikácia je verejne dostupná na: <https://www.snslp.sk/wp-content/uploads/Dostupnost-obecneho-najomneho-byvania.pdf>.

ZÁVER: Výbor vzal informáciu na vedomie. (ZA 30, ZDRŽAL SA Θ, PROTI Θ)

➤ **Vyhodnotenie materskej dovolenky pre otcov vo vzťahu k ich reálnemu zapojeniu do starostlivosti o deti**

Bod č. 5 uviedol výskumný pracovník IVPR Doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.

Predložená štúdia na základe údajov z prieskumov i na základe odbornej literatúry približuje aktuálny stav vo využívaní materskej (otcovskej) dovolenky mužmi a v dopadoch starostlivosti otcov na rodinu a spoločnosť. Popisuje vývoj legislatívy a štátnej podpory starostlivosti otcov o malé deti na Slovensku a stručne aj v krajinách Európskej únie. V štúdiu sú prezentované poznatky viacerých expertov z rozličných oblastí spoločenských vied a tiež empirické údaje o účasti otcov na živote rodiny.

Materská dovolenka patrí žene v súvislosti so starostlivosťou o narodené dieťa v dĺžke 34 týždňov. osamelej žene v trvaní 37 týždňov a 43 týždňov, ak žena porodila naraz dve a viac detí. Pred účinnosťou novely Zákonníka práce, t.j. pred 1.11.2022 sa poskytovala aj otcovi dieťaťa pod pojmom rodičovská dovolenka, a to v rovnakom rozsahu ako žene, ak sa otec staral o narodené dieťa.

Otcovská dovolenka bola zavedená novelou zákonníka práce od 1.11.2022 miesto rodičovskej dovolenky pre otca. Novela určila dĺžku otcovskej dovolenky 28 týždňov, ak sa stará otec dieťaťa stará o jedno narodené dieťa (§ 166 Zákonníka práce).

Rodičovská dovolenka podľa Zákonníka práce slúži na prehĺbenie starostlivosti o dieťa - je zamestnávateľ povinný poskytnúť žene a mužovi, ktorí o to požiadajú, rodičovskú dovolenku až do dňa, v ktorom dieťa dovŕši tri roky veku. Ak ide o dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav dieťaťa vyžadujúci osobitnú starostlivosť, je zamestnávateľ povinný poskytnúť žene a mužovi, ktorí o to požiadajú, rodičovskú dovolenku až do dňa, v ktorom dieťa dovŕši šesť rokov veku. Táto dovolenka sa poskytuje v rozsahu, o aký rodič žiada, spravidla však najmenej na jeden mesiac.

Analýza štatistických údajov a údajov z rozličných prieskumov dokladajú, že otcovia sa postupne čoraz viac zapájajú do starostlivosti o malé deti. V súčasnosti však – po ukončení pandémie COVID 19 – sa podiel otcov, ktorí si berú materskú (a tiež otcovskú) dovolenku, zastabilizoval na úrovni cca jednej pätiny. Teda z celkového počtu osôb na materskej dovolenke je cca 20 % mužov.

Stimulmi na zobrať si materskej dávky je pre otcov ešte stále finančná výhodnosť tohto kroku, ale motívom je aj snaha pomôcť partnerke zvládnuť starostlivosť o dieťa a tiež umožniť jej vrátiť sa na trh práce. Tým, že otec zostane doma pri deťmi (deťoch), tiež upevní svoj vzťah s deťmi a posilní stabilitu rodiny.

Na druhej strane zostáva 80 % otcov, ktorí si nezoberú materskú dovolenku, čím sa matke sťažuje možnosť vrátiť sa na trh práce a viac sa podieľať na finančnom zabezpečení domácnosti. Pracujúci otcovia sa zároveň ochudobňujú o rozvíjanie vzťahu so svojimi deťmi (aj s partnerkami matkami), keď im zostáva menej času nielen na starostlivosť o domácnosť a deti, ale aj na špecifické vnútrorodinné aktivity.

Zámer posilniť pomoc matke zo strany otca hneď po pôrode (dávka otcovskej) sa zatiaľ výraznejšie neprejavil, ale táto dávka bola zavedená len nedávno a treba počkať, kým príde viac do praxe.

Publikácia je verejne dostupná na: <https://ivpr.gov.sk/vyhodnotenie-materskej-dovolenky-pre-otcov-vo-vztahu-k-ich-realnemu-zapojeniu-do-starostlivosti-o-deti-rastislav-bednarik-daniela-keselova-2024/>.

ZÁVER: Výbor vzal informáciu na vedomie. (ZA 30, ZDRŽAL SA θ , PROTI θ)

➤ **Analýza ekonomickej hodnoty neplatenj práce vo vzťahu k HDP ako podklad pre vytvorenie nástrojov pre vyváženú deľbu práce**

V bode č. 6 opäť prezentoval výskumný pracovník IVPR Doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc.

Oblasť domáclh neplatených prác zahrňuje široký okruh činností, vykonávaných za účelom starostlivosti o členov domácnosti, údržby a chodu domácnosti. Tieto práce môžu byť vykonávané buď svojpomocne alebo za úplatu. V prípade svojpomocného vykonávania domáclh prác ide o neplatenú prácu, z ktorej majú úžitok členovia domácnosti, avšak z hľadiska finančného v nevýhode sú tí (väčšinou ženy), ktorí tieto práce vykonávajú. Ukazuje sa, že čas venovaný domáclm prácam chýba potom buď pri zapojení sa do trhu práce, príprave a vzdelávaní, alebo pri vykonávaní činností voľného času.

Dôvodov na meranie neplatenj domácej práce je viacero, avšak najdôležitejší súvisí s vytváraním a realizovaním politík rovnomernejšieho rozdeľovania platenej a neplatenj práce medzi ženami a mužmi.

Iná je situácia v krajinách, kde zaťaženosť neplatenými domáclmi prácami žien je cca 3-krát tak silnejšia ako u mužov a inak sa budú utvárať politiky vyrovnávania rozdielov medzi mužmi a ženami v krajinách, kde existuje možnosť substitučne vykonávať domáce práce formou služieb. Tiež do toho treba zarátať aj výraznejšie zmeny kultúrnych vzorcov spolužitia žien a mužov a starostlivosti o domácnosť, deti a nevládných.

Je zrejmé, že veľa neplatenj starostlivosti sa vykonáva výlučne na základe vlastného rozhodnutia. Ženy sú však príliš často nútené vykonávať väčšinu neplatenj opatrovateľskej práce, pretože sú rámcované kultúrными normami, nedostatkom dostupnej súkromnej alebo verejnej infraštruktúry starostlivosti (ako sú centrá starostlivosti o deti) alebo absenciou verejných politík, ktoré by ich podporovali (neexistencia platenej dovolenky alebo zákony o flexibilnej práci).

Prestavba osobnosti na materstvo ženám neumožňuje plne sa venovať kariérnemu rastu. Situácia sa mení, keď sú deti samostatnejšie, ale vtedy je niekedy pre ženy ťažšie pokračovať v kariérnom raste aj z iných dôvodov. Pritom významnou príčinou negatívneho efektu rodičovstva na príjmy žien je výpadok z pracovnej sily počas trvania materskej a rodičovskej dovolenky.

Neplatená domáca práca vo vzťahu k HDP

Ekonomovia nezapočítavajú do Hrubého domáceho produktu (HDP) neplatenú domácu prácu. Napriek tomu však zdôrazňujú jej význam pre celú ekonomiku. Ukazuje sa, že zhruba jedna tretina, či dokonca možno až polovica všetkých hospodárskych činností predstavujúcich prínos pre HDP krajiny sa v členských štátoch OECD nenachádza v systéme národných účtov. Významnú časť tvorí práca v domácnosti.

Údaje z prieskumu využívania času a výstavba paralelných satelitných účtov spravila príspevok produkcie domácností transparentným. Pre krajiny s dostupnými údajmi o používaní času, sa odhady satelitných účtov pohybujú od dodatočných 20 % do 60 % HDP, čo zdôrazňuje

príspevok tohto skrytého sektora k hospodárskemu rastu, ale najmä k hospodárskemu blahu. Sektor výroby v domácnosti by sa nemal vnímať ako prídavná, dodatočná myšlienka, ale skôr ako jeden zo základných stavebných kameňov. Z politického hľadiska, by sa spôsob a miera, ako ľudia rozdeľujú svoj čas medzi platenú a neplatenú prácu, mal použiť na pochopenie vplyvu „makro-politik“ na tých, ktorí vykonávajú neplatenú prácu, ako aj na tých, ktorí pracujú najmä v rámci formálnych trhov.

Zapojenie domácej práce do HDP je úloha na dlhšiu dobu. Autori odporúčajú uvoľniť a inštitucionalizovať porovnateľné satelitné účty domácností: Na základe vyvinutých metodík by krajiny mohli začať zverejňovať Satelitné účty domácností založené na spoločnej, porovnateľnej metodike. Výhodou týchto účtov je, že im možno priradiť hodnotu, aby neplatení pracovníci mohli prispievať na sociálne zabezpečenie a dôchodok, alebo by mohli čerpať platenú rodinnú dovolenku.

Integrácia neplatennej domácej práce do hlavného prúdu ekonomiky na jednej strane môže zlepšiť efektívnosť celkovej pracovnej sily a na druhej strane môže priniesť určité makroekonomické zisky. To si vyžaduje jednak uznať neplatenú prácu, tj. zviditeľniť túto prácu v národnom štatistickom systéme. Dôležité tiež bude znižovať neplatenú prácu – zlepšiť technológiu a technické vybavenie niektorých prác, sprístupniť základné služby zlepšením konektivity (napr. dobré cesty a dopravné služby) alebo zriadiť či rozšíriť takéto služby za výhodných podmienok. No a v neposlednom rade treba podporovať prerozdelenie domácej práce a starostlivosti medzi členmi domácnosti. Tento druh prerozdelenia je nevyhnutný predovšetkým na zabezpečenie rovnakých podmienok pre ženy v hospodárstve a najmä na trhu práce, na dosiahnutie optimálnej efektívnej alokácie pracovnej sily. No a tiež možno prerozdelať neplatenú starostlivosť medzi ostatnými opatrovateľskými inštitúciami, čím sa presunie časť neplatennej práce do ekonomiky.

Výsledky vybraných prieskumov a návrhy na vyrovnávanie rodových rozdielov

Výsledky prieskumov svedčia o tom, že je možné vybudovať spoľahlivý systém podpory pre formalizovanie domácich prác a starostlivosti a tým odbremeňovať členov domácnosti (najmä ženy) od neplatennej domácej práce. Identifikáciu rozsahu zabezpečenia potrebných služieb a zariadení je možné vykonávať cez pravidelné satelitné účty a pri návrhoch na konkrétne politické opatrenia sa možno inšpirovať aj úspešnými zahraničnými skúsenosťami.

Existujúce zistenia zo slovenských reálií zatiaľ nepotvrdzujú širšiu ochotu domácností využívať substitúty neplatennej práce na oficiálnom trhu (zatiaľ to je pre slovenské domácnosti príliš drahé). Ale predsa sa táto substitúcia začína uplatňovať v niektorých službách pre domácnosť – príprava jedál, upratovanie, opravy či údržba a pri využívaní starostlivosti o deti a dospelých.

Náklady sú hlavnou prekážkou formalizácie tak pre pracovníka, ako aj pre zamestnávateľa. Na riešenie tejto prekážky rôzne krajiny vytvorili a uplatňujú niekoľko nástrojov na zníženie nákladov, alebo na zlepšenie výhod formálnych dojednaní. Takéto metódy zahŕňajú okrem iného zníženie daní alebo daňových kreditov, zníženie DPH (pre poskytovateľov služieb pre spoločnosti), mzdové dotácie, zníženie príspevkov na sociálne zabezpečenie a výnimky.

Ukazuje sa, že sú potrebné zmeny v sociálnej politike a politike zamestnanosti, v zmysle podpory opatrovateľov, uľahčovania kombinácie starostlivosti a zamestnania a zároveň podpory väčšej účasti mužov na starostlivosti. Vyžaduje si to lepší prístup k flexibilným pracovným postupom a lepší prístup k systémom platenej dovolenky pre mužov.

Skúsenosti z Írska ukazujú, že podpora príjmu musí byť štruktúrovaná tak, aby umožnila jednotlivcom s opatrovateľskými povinnosťami zostať v zamestnaní, ak sa tak rozhodnú. Osobitne treba koncipovať pomoc pre nízkopríjmové domácnosti – v Írsku sa potvrdilo, že bezplatné miesta v predškolskom zariadení zvýšili účasť najviac u tých domácností, ktoré boli znevýhodnené z hľadiska sociálnej triedy a príjmu. Inšpiratívne sú ďalšie skúsenosti, keď súkromné domácnosti a fyzické osoby si môžu uplatniť daňový stimul v súvislosti s nákupom služieb pre domácnosť a služieb osobnej starostlivosti bez ohľadu na to, či služby nakupujú od spoločnosti alebo priamo zamestnávajú pracovníka v domácnosti. Môžeme sa tiež inšpirovať využívaním systému predplatených poukážok.

Odborníci odporúčajú tiež zvýšiť a zabezpečiť geografickú a cenovú dostupnosť a kvalitné investície do služieb starostlivosti o domáce práce, deti, starších ľudí a ľudí so zdravotným znevýhodnením a inými chronickými ochoreniami a uprednostniť investície do starostlivosti a sociálnej infraštruktúry.

Verejné politiky by mali byť rodovo citlivé a mali by zahŕňať transformačný cieľ na zvýšenie ich využívania medzi mužmi. Mohli by zahŕňať vyššie úrovne kompenzácie za otcovskú, rodičovskú a opatrovateľskú dovolenku a dlhšie obdobia neprenosnej rodičovskej dovolenky pre mužov, aby boli motivovaní k zdieľaniu zodpovednosti za výchovu detí. Mnoho štúdií preukázalo, že muži, ktorí si vezmú rodičovskú dovolenku, sú zapojení do starostlivosti viac ako tí, ktorí si ju nezobrali.

Publikácia je verejne dostupná na: <https://ivpr.gov.sk/analyza-ekonomickej-hodnoty-neplatenaj-prace-vo-vztahu-k-hdp-ako-podklad-pre-vytvorenie-nastrojov-pre-vyvazenu-delbu-prace-rastislav-bednarik-2024/>.

ZÁVER: Výbor vzal informáciu na vedomie. (ZA 30, ZDRŽAL SA Ø, PROTI Ø)

Rôzne

➤ Informácia o príprave a tvorbe transpozície Smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu

Bod č. 7a) predstavila zástupkyňa Ministerstva spravodlivosti SR, riaditeľka odboru ľudských práv Mgr. Daniela Lengyelová, PhD.

Informovala, že smernica bola zverejnená vo Vestníku EÚ dňa 14.05.2024 a účinnosť nastala dňom 05.06.2024 s termínom transpozície do 14.06.2027. Transpozícia je v pôsobnosti MS SR. V súčasnosti sa spracováva záverečná správa, ktorá analyzuje potreby legislatívnych zmien v rámci transpozície. Začiatkom roka 2025 bude kreovaná medzirezortná pracovná skupina, kde budú spracované podklady a dokumenty. Následne MS SR predstaví informácie na ďalšom zasadnutí výboru.

Následne doplnila informáciu o štatistických ukazovateľoch k násiliu na ženách podpredsedníčka výboru, Mgr. Barbora Holubová, PhD.:

- The results of the **2024 EU wide survey on VAW developed by Eurostat, FRA and EIGE**: https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/eu-gender-based-violence-survey-key-results?utm_source=stakeholder&utm_medium=linkedin&utm_campaign=gbv-survey2024

- **EUROBAROMETER survey on attitudes towards GBV.** <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3252>

ZÁVER: Výbor vzal informáciu na vedomie. (ZA 30, ZDRŽAL SA θ , PROTI θ)

➤ **Informácia o príprave a tvorbe transpozície Smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa posilňuje uplatňovanie zásady rovnakej odmeny pre mužov a ženy za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty prostredníctvom transparentnosti odmeňovania a mechanizmov presadzovania**

Bod č. 7b) predstavila riaditeľka odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí ministerstva práce JUDr. Veronika Čábi.

Prvý implementačný workshop sa konal 28. mája 2024, priniesol niekoľko kľúčových poznatkov pre transpozíciu smernice. Predovšetkým sa vyjasnilo, že smernica sa vzťahuje na všetkých zamestnávateľov vo verejnom aj súkromnom sektore vrátane organizačných zložiek štátu. Dôležitým aspektom je definícia pracovníka, ktorá vychádza z ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ, podľa ktorej sa za pracovníka považuje osoba vykonávajúca služby počas určitého obdobia pod vedením inej osoby, za čo dostáva odmenu.

V oblasti transparentnosti odmeňovania sa zavádza povinnosť pre zamestnávateľov poskytovať informácie o mzde už pred pracovným pohovorom. Tieto informácie musia byť poskytnuté písomnou formou, aby sa zabezpečilo informované vyjednávanie o plate. Zamestnávatelia s viac ako 100 zamestnancami budú musieť pravidelne reportovať o rozdieloch v odmeňovaní medzi mužmi a ženami.

Významným prvkom je zavedenie povinnosti spoločného posúdenia miezd v prípadoch, keď sa zistia rozdiely v odmeňovaní presahujúce 5 %. Toto posúdenie musí byť vykonané v spolupráci so zástupcami zamestnancov a musí viesť k nápravným opatreniam, ak sa rozdiely ukážu ako neodôvodnené.

Druhý implementačný workshop sa uskutoční 12. decembra 2024 v Bruseli a bude sa venovať viacerým kľúčovým témam. Hlavným bodom programu bude prezentácia o posudzovaní práce rovnakej hodnoty, ktorú prednesie Dr. Sara Benedí Lahuerta. Workshop sa bude podrobne venovať implementácii článku 4 ods. 4, ktorý stanovuje kritériá pre hodnotenie práce rovnakej hodnoty.

V oblasti transparentnosti odmeňovania sa workshop zameria na špecifické skupiny pracovníkov a ich zahrnutie do systému vykazovania miezd. Osobitná pozornosť bude venovaná podpore malých a stredných podnikov pri implementácii smernice, ako aj ochrane osobných údajov pri zverejňovaní mzdových informácií.

Významnou časťou programu bude diskusia o úlohe monitorovacieho orgánu a ďalších aktérov v kontexte oznamovacích povinností. Workshop sa bude venovať aj právnym aspektom implementácie, vrátane obhajoby práv pracovníkov, opravných prostriedkov a premlčacích lehôt.

V oblasti dokazovania sa bude diskutovať o prístupe k dôkazom a postupoch pri dokazovaní diskriminácie v odmeňovaní. Osobitná pozornosť bude venovaná úlohe sociálneho dialógu pri implementácii smernice a zapojeniu sociálnych partnerov do procesu zabezpečovania rovnosti v odmeňovaní.

Workshop poskytne priestor na zodpovedanie otvorených otázok z prvého seminára a umožní členským štátom vymeniť si skúsenosti s prípravou transpozície smernice. Závety z workshopu budú slúžiť ako podklad pre ďalšie kroky v procese implementácie smernice o transparentnosti odmeňovania.

Na záver informovala, že odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí pôsobí v súčasnosti už aj na sociálnych sieťach, ako sú Facebook, Instagram a LinkedIn.

K danému bodu sa rozvinula aj diskusia.

ZÁVER: Výbor vzal informáciu na vedomie. (ZA 30, ZDRŽAL SA θ , PROTI θ)

➤ **Informácia o 4. kole Univerzálneho periodického hodnotenia Slovenskej republiky Radou OSN pre ľudské práva**

V bode č. 7c) stručne informovala zástupkyňa Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, JUDr. Barbara Illková, PhD., veľvyslankyňa s osobitným poslaním pre ľudské práva.

Materiál „*Odporúčania adresované Slovenskej republike počas štvrtého kola Univerzálneho periodického hodnotenia Rady OSN pre ľudské práva*“ bol dňa 28.08.2024 schválený vládou SR uznesením č. 508/2024 s pripomienkou. Po zapracovaní pripomienky SR akceptovala 192 odporúčaní, čiastočne akceptovala 10 odporúčaní a neakceptovala 40 odporúčaní. Materiál UPR SR bol následne schválený počas 57. zasadnutia Rady OSN pre ľudské práva v Ženeve v dňoch 30.09. - 1.10.2024 v zmysle „ITEM 6“.

ZÁVER: Výbor vzal informáciu na vedomie. (ZA 30, ZDRŽAL SA θ , PROTI θ)

Riaditeľka odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí na ostatok pozvala členstvo na *Konferenciu pri príležitosti 20. výročia antidiskriminačného zákona: Bilancia a výzvy do budúcnosti*, ktorá sa uskutoční dňa 11. decembra 2024 v Zimnej jazdiarni Bratislavského hradu. Online registráciu je potrebné vykonať do 8. decembra 2024.

Na záver štátny tajomník ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR pán Marián Valentovič poďakoval členkám a členom výboru za ich aktívnu účasť a ukončil zasadnutie Výboru pre rodovú rovnosť.

V Bratislave, dňa 5. decembra 2024

Zapísala:

Mgr. Hana Špaleková,
tajomníčka Výboru pre rodovú rovnosť v.r.

Schválil:

Ing. Marián Valentovič, MBA, štátny tajomník v.r.
poverený predsedajúci zasadnutia Výboru pre rodovú rovnosť